

Krvnik Bele krajine

IVO ŽAJDELA

Takoj ko so Nemci napadli očetnjo komunizma Sovjetsko zvezo, so se tudi njihovi učenci v Sloveniji zagnali v odporiške »akcije«. Toda že od začetka so začeli ubijati Slovence. Vse za »dan vstaje slovenskega naroda« 22. julija 1941 pod Šmarno goro je pripravil Ivan Novak - Očka.

V gozdu nad domačijo Mihe Novaka so se 19. julija 1941 dopoldne sešli Miha Novak, Mirko Knapič, Ludvik Bradeško in Cveto Novak. Odločili so se, da ubijejo Žnidaršiča na meji med Šmartnim pod Šmarno goro in Tacnom 22. julija zjutraj, takrat ko je navadno odhajal na nemško orožniško postajo v Šmartno pod Šmarno goro. Za izvedbo akcije so določili Miho Novaka, Mirka Knapiča in Ludvika Bradeška. Vsi trije so se ob zori 22. julija odpravili v zasedo. Čakali so in nekaj pred 8. uro zjutraj zagledali Žnidaršiča in železničarja Franca Bizjaka na kolesih. Peljala sta se proti Šmartnemu. Miha Novak je pomeril, sprožil, in Žnidaršič je padel s kolesa ter ranjen obležal.

Prvi strel – na koga?

Še isti dan so Nemci aretirali mamo Cveta Novaka in brata Milana, tedaj starega komaj dvanajst let. Zaprlji so tudi Knapičevo mamo Marijo, dve hčerki in sina Cirila. Vse so odpeljali v zbirno taborišče v Šentvidu, kasneje pa pregnali v Grubišno Polje na Hrvaškem. Cirila Knapiča so Nemci ustrelili. Nekaj dni po tem dogodku so aretirali še več ljudi. Pri tem jim je pomagal Franc Žnidaršič. Kasneje so ilegalci zvedeli, da je ranjeni Žnidaršič povedal Nemcem, da sta streljala nanj Mirko Knapič in Cveto Novak. Čeprav to ni bilo čisto res, je tako zapisano tudi v nemških dokumentih. Tudi Stane Kosec s svojo skupino ni uspel. Ranilo so Wilhelma Gattringerja, Nandeta Debeljaka pa niso našli doma.

Tako se je začela vrtni spirala komunističnega nasilja nad Slovenci. Značilno je bilo, da je komunistični režim po vojni 22. julij, ko so streljali na orožnika Franca Žnidaršiča, razglasil za državni praznik z vzdevkom »dan vstaje slovenskega naroda«. S tem so nevede tudi izdali resnico o svoji naravi in početju. Zanimali so jih Slovenci, ki jih je bilo treba zaradi interesov komunistične revolucije ubiti in s tem vzpostavljati strahovlado, Italijani in Nemci kot okupator so jim bili pri tem le pripomoček.

Spominska plošča na Suhorju, kjer so Očkovi partizani uničili slovensko vojsko.

Očka in Sine

Te iste osebe so nato povzročile požig vasi Rašica nad Črnučami (20. septembra 1941), prve požgane vasi s strani okupatorja, vendar naj se vrnem k Ivanu Novaku, ki je bil poleg Lojzeta Kebeta soavtor »vstaje slovenskega naroda« pod Šmarno goro. Maja 1941 je, potem ko je bil že nekaj časa v ilegali, po nalogu CK KPS odšel za sekretarja Notranjskega okrožja. Na Notranjskem se ga je prijel partizansko ime Očka. Tako so ga pod tem imenom poznali do smrti. Ime Očka je dobil zato, ker je na ilegalnem delu v Notranjskem okrožju delal skupaj s Francetom Popitom, prav tako inštruktorjem CK za Notranjsko. Ta je bil mlad, Ivan Novak pa starejši in bi mu bil lahko oče, tako je bil v tem času France Popit - Sine, Ivan Novak pa Očka.

Oba sta se oktobra 1941 pred italijanskim nasiljem in zimo zatekla v Ljubljano. Tam so ju 22. oktobra 1941 Italijani aretirali in ju zaprli v šentpetersko kasarno, ne da bi vedeli, koga imajo v rokah. V zaporu se je z njima znašel tudi Viktor Avbelj, še eden visoki komunistični funkcionar. Zato je Varnostno-informativna služba »Osobodilne fronte« (v resnici striktno komunistične partije) izvedla akcijo. S ponarejenimi dokumenti in vrtnjenci v policiji so jih 14. novembra rešili iz zapore.

Partijski šef Bele krajine

Partijsko vodstvo je Ivana Novaka hitro zatem, v začetku decembra 1941, poslalo v Belo krajino, kjer je postal sekretar »okrožnega komiteja« za Belo krajino, zamenjal je Antona Šušteršiča. Postal je torej komunistični šef Bele krajine.

S ponarejeno delavsko knjižico na ime Alojz Avsec, izdano od občine Jezero pri Cerknici, je 11. decembra prispel v Črnomelj. Tam je bilo za njegovo bivanje v Beli krajini že poskrbljeno. Dr. France Hočevar mu je v imenu »okrožnega odbora OF« za Belo krajino priskrbel stanovanje ter »zaposlitev« gozdnega čuvaja pri Miranu Možini, lesnem trgovcu in gostilničarju v Kanižarici. Nove, primernejše dokumente za Belo krajino je zanj pridobil na občini Črnomelj okolica, kjer je bil Tone Drnovšek, Hočevarjev sošolec iz gimnazije v Novem mestu, občinski tajnik (Radko Polič, *Belokranjski odred*, str. 118).

Čistke in popolni nadzor

Kot sekretar »okrožnega komiteja« je vodil vso »politiko« komunističnega »odpora« v pokrajini, to je izvajanja komunistične revolucije (pod krinko »upora«). To pomeni, da je on odločal o življenju in smrti ljudi v Beli krajini, kar je takrat pomenilo,

da je ukazoval umore mnogih ljudi.

Novak je takoj na začetku s trdo roko prevzel vodstvo belokranjskih komunistov, jih brezobzirno preštel in pregledal ter od vseh zahteval brezpogojno poslušnost in pokorščino. Disciplino je uvedel tudi v organizacijo OF, ki pa je tako bila partijska organizacija (ne le nekakšna transmisija). Kot je zapisal Polič (str. 187), je partijsko vodstvo Novaka poslalo v Belo krajino, da tam »zajezi nevarno oseko in demoralizacijo«, »zlasti med partijskim članstvom«. To je pozimi in spomladi 1942 »opravił predvsem s temeljito in neprizanesljivo čistko vsega članstva tako, da jih je bilo dve tretjini izključenih zaradi oportunitizma, nedelavnosti, strahopetnosti in podobnih 'bolezni'«.

Ves čas napredoval

Na mestu sekretarja »okrožnega komiteja« v Beli krajini je Novak ostal do 10. marca 1944. Marca 1944 ga je partijski vrh postavil za sekretarja »okrožnega komiteja« za Novo mesto, torej za »prestonico« Dolenjske. Tam je ostal do 15. septembra 1944. Od tod so ga premestili v organizacijski oddelek pri CK KPS, kjer je ostal do 15. maja 1945. V tem času je bil partijski inštruktor CK KPS na Primorskem in Gorenjskem.

Ves čas je napredoval po funkcijarski lestvici in bil pri vrhu v komunističnem »centralnem komiteju«, ki je izvajal nasilno revolucijo. Posledično je bil delegat na komunističnem »kočevskem zboru« in član slovenske delegacije na drugem zasedanju Avnoja.

Funkcionar revolucije

Po prihodu komunistov na oblast leta 1945 je bil podpredsednik mestnega odbora OF v Ljubljani in član mestnega partijskega komiteja. Julija 1945 je postal predsednik okrajnega odbora OF za Ljubljano okolico. Na tem položaju je bil do januarja 1946, ko je odšel na delo v kontrolno komisijo pri Snosu LRS. Tam je delal do leta 1952, ko je postal direktor glavne direktcije usnjarske industrije. Nato je bil od leta 1952 do 1957 direktor podjetja Tobus, istočasno pa tudi predsednik obrtne zbornice. Od leta 1961 do 1963, ko se je upokojil, je bil predsednik administrativnega odbora Ljudske skupščine SRS.

V povojnem obdobju je bil ljudski poslanec zvezne in republiške skupščine. Bil je tudi član CK KPS od leta 1948 dalje. Od leta 1952 do 1957 je bil predsednik kontrolne komisije CK KPS, od 1957 naprej pa član kontrolne komisije.

Stari znanec Bele krajine

Narava komunističnega režima je bila, da so zaradi propagandnih namenov pošiljali svoje vodilne funkcionarje na razne

prireditve. Tako lahko preberemo v *Dolenjskem listu*, 27. oktobra 1951, celo na prvi strani, da je bila 13. oktobra 1951 v Črnomlju redna letna okrajna partijska konferenca, ki se je je udeležil tudi sekretar CK KPS Miha Marinko. Delegati osnovnih partijskih organizacij so ga »z navdušenimi aplavzi prisrčno pozdravljali«. Konferenci je prisostvoval tudi Ivan Novak - Očka, »star znanec Bele krajine«.

V *Glasu Gorenjske* pa so 11. julija 1953 v članku na prvi strani pod naslovom *Maršal Tito je prišel osebno čestitat tržičkim čevljarjem* napisali, da je Josip Broz

Ivan Novak - Očka

Tito obiskal tovarno čevljev Triglav. Poleg člana Izvršnega sveta LRS Toma Brejca se je Brozovega obiska udeležil tudi član CK ZKS Ivan Novak - Očka, ki je tovarniškemu kolektivu »izročil« čestitke CK ZKS«.

»Bil sem pošten«

V svojem življenjepisu je Ivan Novak - Očka zapisal: »Bil sem pošten in tudi tako živel. Delal sem, kar je bilo v moji moči«. Leta 1975 so zgradili osnovno šolo za območje Vižmarij in Broda. Do takrat je ta šolski okoliš spadal pod osnovno šolo v Šentvidu, ki se je že imenovala po »narodnem heroju« Alojzu Kebetu. Ker je Ivan Novak - Očka umrl leta 1969, so novo šolo Vižmarje-Brod poimenovali po njem.

Tudi poimenovanja šol, vrtcev, domov za starejše po komunističnih zločincih je (bila) izvrstna osebna izkaznica slovenske politične bede. Take ustanove bi se lahko poimenovalle le z imenom takšne nesporne osebnosti iz slovenske zgodovine, kot je bil France Prešeren, ter morda še treh izpred leta 1900 – in po nikomer drugem. Morale bi nositi imena po krajih, kjer so, biti torej politično nevtralne.

Osnovna šola Vižmarje-Brod – s spomenikom NOB. Tako šolsko polje še vedno posiljujejo z zločinsko ideologijo. Šola se je od odprtja naprej imenovala po krvniku Bele krajine, odgovornem za množične umore civilistov.

Šole in zločinci

Občina Ljubljana Šiška je sramoto 18. februarja 1992 na svojem območju odpravila s posebnim sklepom in enajstim šolam nadela normalna imena. Osnovno šolo Staneta Kosca so preimenovali v Osnovno šolo Šmartno pod Šmarno goro (Cesta v Gameljne 7), Osnovno šolo Alojza Kebeta v Osnovno šolo Šentvid (Prušnikova 98), Osnovno šolo heroja Tineta Rožanca Pirniče v Osnovno šolo Pirniče (Zgornje Pirniče 37/b), Osnovno šolo Zvonka Runka v Osnovno šolo Spodnja Šiška (Gasilska 17), Osnovno šolo Milana Mravljeta v Osnovno šolo Dravljje (Klopčičeva 1), Osnovno šolo Franca Marna Vodice v Osnovno šolo Vodice, Osnovno šolo Ivan Novak - Očka v Osnovno šolo Vižmarje-Brod (Na gaju 2), Osnovno šolo Ota Vrhunca - Blaža v Osnovno šolo Medvode (Ostrovharjeva 4), Osnovno šolo heroja Franca Bukovca Medvode-Preska v Osnovno šolo Preska, Podružnično šolo Janeza Kalana Topol v Podružnično šolo Topol in Podružnično šolo Avgusta Barleta Sora v Podružnično šolo Sora.

Kljub temu so v kakšnem mediju, na primer leta 2013, OŠ Vižmarje-Brod še vedno poimenovali z imenom Ivan Novak - Očka.

Tipična zgodba

Kot vidimo, je »zgodba« Ivana Novaka - Očka tipična zgodba komunistično-partijskega aparatačika. Nezadovoljen s svojim socialnim statusom je postal upornik, nato pa se je radikaliziral v komunističnega revolucionarja. V času okupacije in vojne sta ga Kardelj in Kidrič uporabila, kot še veliko podobnih, za morilski stroj, s pomočjo katerega so komunisti med vojno in po njej opustošili Slovenijo in se usedli na oblast. Za njimi je bilo morje zločinov in ropanj tujega premoženja. Naselili so se v ukradene hiše in Slovencem vladali z najbolj trdo partijsko-udbovsko pestjo. ■